

רמב"ן דרשה על קהלת (עמ' קצא):

"והדבר השני שירצה שלמה לקיים **שלא יאמר אדם הנה העולם חולף ואינו עומד** אם כן אין ביצירה שום תועלת, ולשוא נברא העולם, אין בו לא זכות ולא חובה, לפיכך הזכיר **שכלליו קיימים והבורא אותנו ית'** **עשאו לקיום גדול** והחכמה דבוקה בכלליו, ואם יחכם בהם האדם תתקיים חכמתו לעד בהם, והוא קיום נפש בחכמה. זהו שאמר ידעתי כי כל אשר יעשה האלהים הוא יהיה לעולם עליו אין להוסיף וממנו אין לגרוע והאלהים עשה שייראו מלפניו, אומר כי **ההתחלפות הוא בפרטים בלבד** שהוא עמל האדם, **אבל קיום היסודות, וקיום נפש האדם שהיא עליונה ולא לוקחה מן היסודות, הנזכרים שתתגלגל להם** שנאמר ויפח באפיו נשמת חיים, **כל אלה קיימים לעולם**, אי אפשר להוסיף עליהם ולא לגרוע מהם שנ' והאלהים **עשה** שייראו מלפניו, **ששם אלה משתנים מדבר לדבר לעד, ואלה קיימים לעד** והכל כדי שתהיה יראתו בלב בעלי השכל לעד כאשר קיימים לעד.